

İSRÂİLOĞULLARI'NIN FİRAVUN'UN ZULMÜNDEN KURTARILMASI*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtüh!..

Aziz ve sevgili Ak-Televizyon izleyicileri ve Ak-Radyo dinleyicileri!

Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Allah hepinizden râzı olsun... Gönlünüzün muradlarını versin... Dünya ve ahiret saadetine erdiresin... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

Bu akşamki Kur'an-ı Kerim sohbetimizde, tefsir sohbetimizde Bakara Sûresi'nin 49, 50, 51, 52. ayet-i kerimelerini bahis konusu etmek istiyorum. Önce ayet-i kerimelerin mübarek metinlerini okuyalım!

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:

وَإِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ

الْعَذَابِ يُدَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ

نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكَ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ

(البقرة: ٤٩)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

(Ve iz necceynâküm min âli fir'avne yesûmûneküm sûe'l-azâbi yüzebbihûne ebnâeküm ve yestahyûne nisâeküm ve fî zâliküm belâün min rabbiküm azîm.) (Bakara, 2/49)

وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ وَأَغْرَقْنَا
أَلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ

(البقرة: ٥٠)

(Ve iz feraknâ bikümü'l-bahra feenceynâküm ve aġraknâ âle fir'avne ve entüm tenzurûn.) (Bakara, 2/50)

وَإِذْ وَاَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ
الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ

(البقرة: ٥١)

(Ve iz vâadnâ mûsâ erbaîne leyleten sümme'ttehaztümü'l-icle min ba'dihî ve entüm zâlimûn.) (Bakara, 2/51)

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

(البقرة: ٥٢)

(Sümme afevnâ anküm min ba'di zâlike lealleküm teşkürûn.) (Bakara, 2/52)

Belki hepsini açıklamaya zaman yetmeyebilir. Biz besmeleyi çekip, birincisinin izahına geçelim:

Daha önceki haftalardaki sohbetlerimizden hatırlayacaksınız, Allah-u Teâlâ Hazretleri Benî İsrâil'e, İsrâiloğulları'na peygamber gönderdiğini, onlara çok nimetler bahşettiğini ifade ediyordu ve "İşte bu nimetleri veren Rabbinizin emrini tutun, buyruğuna uyun! Yeni gönderdiği ahir zaman peygamberi Muhammed-i Mustafâ'sına, Habîb-i Edîbine ittibâ edin! Bu yeni gelen peygambere, ona indirilen kitaba ilk kâfir olan kavim siz olmayın! Halbuki siz ehl-i kitapsınız, ilâhî hitab nedir bilirsiniz, vahiy nedir bilirsiniz, peygamberlik nedir bilirsiniz. Müşrikler gibi, putperestler gibi değilsiniz, az çok bu işleri anlarsınız; yapmayın!" buyuruyordu.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, Benî İsrâil'e nimetlerini sayıyordu. Onların yanlış inançlarını da ikaz ederek belirtiyordu. Yâni, "Biz eski peygamberlere tâbîyiz, bizim peygamberlerimiz bize şefaath ederler, biz de böylece cehennemde yanmaktan kurtuluruz filân sanmayın! Kâfir olursanız, onların şefaati size gelmez, fayda etmez." diye ikaz ediyordu. Allah'tan korkmaya, takvâ ehli olmaya; günahlardan, haramlardan, küfürden, inkârdan, şirkten sakınmaya davet ediyordu.

a. Firavun'un Âli

Bu ayet-i kerimede de, (*Ve iz necceynâküm min âli fir'avne*) diye, yine Benî İsrâil'e tarihte, eski zamanlarda olan lütuflarını hatırlatıyor. İz, biliyorsunuz hatırlatma edatı. "Hani bir zamanlar neler olmuştu, hatırlayın!" mânâsına bir edat Arapça'da. Daha önceki ayetlerde çok geçti, çok izahını yaptık. "Hatırlayın hani o zamanları ki, neydi o zamanlar, o mazideki şeyler, neler olmuştu." mânâsına.

Neymiş bu ayet-i kerimede ifade edilen olay?.. (*Necceynâküm min âli fir'avne*) "Ey İsrâil oğulları, ey yahudi kavmi, biz sizi Firavun'un âlinden kurtarmıştık. Hani hatırlasanıza, o az bir nimet mi?.." demek istiyor. *Neccâ-yüneccî-tenciye*; necat vermek, yâni kurtarmak demek. *Necât*, kurtulmak demek, sülâsisi. *Neccâ-yüneccî-tenciye* de kurtarmak demek, müteaddîsi oluyor.

(*Necceynâküm*) "Ben Azîmü'ş-şân, alemlerin Rabbi, sizin Rabbiniz, ben kurtarmıştım sizi..." Nereden?.. (*Min âli firavne*) "Firavun'un âlinden."

Biliyorsunuz *âl* kelimesi, bir ismin öncesine geliyor, onu takip eden insanlar mânâsına geliyor. Meselâ, Âl-i Osman; Osman-ı Gazi'den sonra onun sülâlesinden gelen padişahların hepsine Âl-i Osman deniliyor. Osman'ın âli, Osmanoğulları... Âl-i İmrân, ondan sonra bilmem Âl-i Selçuk, Selçukoğulları gibi.

Alicengiz oyunları diyorlar biliyorsunuz, o da Âl-i Cengiz'dir aslında. Ali orada Hazret-i Ali'nin ismi gibi değildir, yazılışı da farklıdır, elifin üzerine *med* koyularak yazılır. Âl-i Cengiz oyunu demek, yâni Cengiz Sülâlesi'nin İslâm Âlemi'ne oynadığı oyunlar, yaptıkları zulümler. Şehirlere saldırmaları, yıkmaları, yakmaları filan... “O ona Âl-i Cengiz oyunu oynadı.” filan diye geçer ya.

Sonra Âl-i Rasûl; Rasûlüllah'ın âli, Rasûlüllah'a tâbi olan insanlar. Bir rivayet de var hadis-i şeriflerin arasında. Peygamber SAS Efendimiz'e dua ediyoruz ya, tahiyyâta oturduğumuz zaman;

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ

(*Allâhümme salli alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âli muhammedin.*) “Yâ Rabbi, Peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ'ya salât ü selâm eyle ve Muhammed'in âline de salât ü selâm eyle!” diyoruz.

Tabii bu Peygamberimiz'in âli kim?.. Bazı rivayetlerde, hadis-i şeriflerde sorulduğu bildiriliyor Peygamber Efendimiz'e, “Kimler kastediliyor bundan?” diye. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:¹

أَلِ مُحَمَّدٍ كُلِّ تَقِيٍّ

(طس. عق. ك. فى تاريخه، ق. عن أنس)

RE. 4/9 (*Âlü muhammedin küllü takıyyin*)
“Âl'im, Âl-i Muhammed denilince kastedilen kişiler, her takvâ ehli müslümandır, mü'mindir.” buyurmuş.

O zaman tabii, Peygamber Efendimiz'in sünnetine uyan, Kur'an yolunda yürüyen herkes Âl-i Muhammed olmuş oluyor. Hepsi o duayı kazanmış oluyor. (*A'llâhümme salli alâ seyidînâ muhammedin ve alâ âli muhammed*) deyince, her namaz kılanın duası, her Peygamber Efendimiz'e tâbi olan insana gelmiş oluyor. Ne mutlu, ne güzel bir şey!..

Evet, *âl* böyle, Âl-i Osman'dan filan bildiğimiz bir kelime. (*Âli fir'avn*) “Firavun'un sülâlesi.” Tabii Firavun'un sülâlesi belki firavunlukta devam etmiştir ama, o firavun öldükten sonra öteki firavunlar da belki aynı şeyleri yapmışlardır ama; “Biz, ben Azîmü'ş-şân siz yahudileri Firavun'dan, Firavun'un âlinden kurtardım.” demek, “Firavun'a bağlı olan, etrafında onu destekleyen, şakşaklayan dalkavuklar ve onun zümresinden kurtardım.” demek yâni.

¹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.338, no:3332; Taberânî, *Mu'cemü's- Sağîr*, c.I, s.199, no:318; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.152, no:2693; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.418, no:1692; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.217, no:1567; İbn-i Hâcer, *Lisânü'l-Mîzan*, c.VI, s.146, no:512; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Mecmaü'z-zevâid, c.X, s.475, no:17946; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.89, no:5624;

Keşfü'l-Hafâ, c.I, s.16, no:17; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.I, s.35, no:33.

Âl-i Firavun burada, soy devamından ziyade, fikir birliği bağlantısı, niyet bağlantısı olan kimseler kastediliyor. Firavun ve onun hempâları, o ve onun avanesi, tayfası, onun etrafında onun emrini tutan zümresi demek oluyor. “Sizi onlardan kurtarmıştık.”

Çünkü, Firavun tek başına olsa ne yapar? Ateş olsa cirmi kadar yer yakar, ondan sonra biter. Yâni şöyle, şu kadar, bir buçuk iki metre boyunda bir yer yakar. Ama Firavun’un yakıcılığının devamı, etrafındaki hempâlarından, destekçilerinden, dalkavukluklarından kaynaklanıyor. Bütün firavunlar böyle, bütün zâlimler böyle... Ne olacak, zâlim ateş olsa cirmi kadar yer yakar, ne yapacak?.. İnsanın etini yiyecek olsa, bir budunu yeyince karnı doyar. Ama işte o hempâları yok mu, o dalkavuklar yok mu?.. Zâlimleri zâlim yapan kimlerdir?.. Dalkavuklarıdır, zâlimi destekleyendir.

Onun için zâlimleri desteklemek de, onlara meyletmek de, onlara gönül vermek de günah oluyor İslâm’da... Hattâ, Peygamber SAS Efendimiz bildiriyor ki:²

مَنْ أَحَبَّ قَوْمًا عَلَىٰ أَعْمَالِهِمْ حُشِرَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

مِنْ زُمْرَتِهِمْ فَحُوسِبَ بِحِسَابِهِمْ

وَإِنْ لَمْ يَعْمَلْ أَعْمَالَهُمْ

(خط. عن جابر)

RE. 396/16 (*Men ehabbe kavmen alâ a'mâlihîm, huşîra yevme'l-kıyâmeti min zümretihîm, fehûsibe bi-hisâbihîm, ve in lem ya'mel a'mâlehüm.*) “Kim bir topluluğun fikrini, amelini beğeniyor, onu destekliyorsa; onlardan uzakta olsa bile, onların amelini yapmasa bile onların arasında haşr olunur, onların hesabı ile hesap görür.”

Yâni, fikrini bile desteklemeyecek. Fikrini desteklerse bile onlardan sayılır. Müslümanların arasında yaşıyor, gidiyor gâvurların örfünü, adetini, fikriyâtını, dinsizliklerini, imansızlıklarını, ahlâksızlıklarını hoş görüyor:

“—Tamam, iyi yapıyorlar.” diyor. “Bunları yaptıkları zaman başarıyorlar, gerilimleri gidiyor, stresleri dağılıyor.” diyor. “Deşarj oluyorlar.” diyor.

Ben onları kullanmıyorum, kullanmayı da tasvib etmiyorum. Türkçelerini kullanıyorum.

Tasvib ediyor. Neyi tasvib ediyorsun kardeşim?.. İşte Almanya’da bir karnaval görmüş de, festival görmüş de; deli dolu bayram demek yâni... Bayramlarını görmüş de, orada herkes zilzurna sarhoş olmuş, başlarına sivri külahları geçirmişler. Birbirlerine sarılmışlar, yatmışlar, düşmüşler, kalkmışlar...

²Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.196, no:2662; İbn-i Adiy, *el-Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I,s.303; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.595, no:5870; Câbir ibn- i Abdullah RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.34, no:24730; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.202, no:2284; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c. XLI, s.378, no:45322.

“—Nesini beğeniyorsun kardeşim bunun?..”

“—Vallâhi işte böyle olunca boşalıyorlar, gerilimleri gidiyor, ne iyi...”

Tamam işte, onu tasvib eden onlardandır. Yâni, bir kavmi yaptığı amelden dolayı, işten dolayı tasvib eden, destekleyen kimse, onlarla haşrolunur. Kimi beğeniyorsa, kişi sevdiğiyle beraber oluyor. Onun zümresine katılacak, onunla haşrolunacak.

Bu hem müjdeli bir şey, iyi insanları sevip, onlara özenenler için...

“—Ah Rasûlüllah Efendimiz, ah Sahabe-i Kiram efendilerimiz, ah evliyâullah; Allah’ın sevdiği mübarek, sâlih kulları!..” filan deyip onları seven, özenen onlarla haşrolunacak.

“—Ah falanca kâfir, ah filanca kaşı gözü şöyle, saçı şöyle taralı, bıyığı böyle burulu, giyimi şöyle, çantası böyle...”

Çantasının bile modasını çıkarttılar James Bond çantası, bilmem ve saire filan diye. Onlara özenen de onlarla beraber haşrolunur. Kötü şeye özenmek yok İslâm’da... O zaman onların zümresine girer.

Firavun’u destekliyor, Firavuncu olur. Falancayı destekliyor, ondan olur. Hakkı desteklerse, hak ehli olur. Peygamber yolundan giderse, peygamberin âlinden olur; aksi iş yaparsa, mahvolur.

“—Hani ey Yahudiler, Firavun’un âlinden, yâni hempâlarından, avanesinden, haşemesinden,

yardakçı dalkavuklarından, destekçilerinden ben sizi kurtarmıştım ya, hatırlasanıza; ölümden kurtulmuşsunuz. (*Yesûmûneküm sûe'l- azâb*) Sizi en kötü bir azaba maruz kılıyordu o Firavun, siz Yahudileri çeşitli azablara tâbi tutuyordu.”

Şimdi bu (*yesûmûneküm*), *yûkıûneküm* yâni *yüvellûneküm* mânâsına. Veyahut azâbı devam ettirmekten, râiye üzerinde azâbı devam ettirmek mânâsına geliyor sonuç itibariyle. “Kötü bir azabı üzerinizde devamlı sürdüren Firavun’dan biz sizi kurtarmıştık.”

Biz demesi, azamet hitabından dolayı... Kaç defa söyledim, Arapça’da biz demek çoğul mânâsına değil, ben Azîmü’ş-şân demek. “Ben Rabbiniz Azîmü’ş-şân, size azabı devamlı sürdüren Firavun’un hempâlarından, hükümetinden sizi kurtarmıştım.”

b. Firavun’un Erkek Çocukları Öldürtmesi

Ne yapıyorlardı, neydi bu azabın devamı?.. (*Yüzebbihûne ebnâeküm ve yestahyûne nisâeküm*) “O herifler sizin erkek çocuklarınızı boğazlıyorlardı, kesiyorlardı, öldürüyorlardı. Doğduğunu haber alınca öldürüyorlardı. (*Ve yestahyûne nisâeküm*) Hanımlarınızı, yâni erkekleri öldürüp erkek olmayanları hayatta bırakıyorlardı.” mânâsına.

İstihyâ, hayat kökünden geliyor olabilir. Ozaman, “Kadınlarınızı hayatta bırakıyorlardı ama, erkek çocuklarınızı kesiyorlardı.” mânâsına olur.

Bir de istihyâ; utanç duymak, hayâ kökünden gelebilir. Yâni, “Hanımlarınızı hayâ duyulacak çirkin tecâvüzlerde bulunuyorlardı.” mânâsı da olabilir diye kitaplarda yazılıyor.

Yâni, Firavun bu işleri yapıyordu, onlardan kurtuldunuz. (*Ve fî zâliküm belâün min rabbiküm azîm*) “Bunun böyle olmasında sizin için Rabbinizden muazzam, çok ulu, çok büyük bir belâ vardı.” deniliyor.

Firavun ne yapıyormuş, neden yapıyormuş?.. Kitapların yazdığına göre, bir rüya görmüş, çok korkmuş bu rüyadan... Çünkü gördüğü rüyada, Beytü’l-Makdis’ten bir ateş çıkmış... Biliyorsunuz, bir ismi de Beytü’l-Makdis Kuds-ü Şerif’in... Kudüs’ten bir ateş çıkmış, bütün Kıptîlerin evlerini sarmış bu yangın... *Kıpt* biliyorsunuz Mısır ahalisine deniliyor. *Kıptî* de onlara mensub demek. Yâni, bizde Çingene mânâsına kullanılıyor. *Egypt* kelimesi var İngilizce’de. *Îcıpt*, *kıpt* işte, aynı kelime, yâni Mısır demek.

Gördüğü rüyada o çıkan yangın, Beytü’l-Makdis’ten, Kudüs’ten çıkan yangın, Mısır’lıların hepsinin evini yakıyormuş, ama İsrâiloğulları’nın evlerini yakmıyormuş. Rüyayı böyle görmüş Firavun.

“—İsrâiloğulları’nın o zaman Mısır’da işi ne?” dersiniz, işleri şu:

Yusuf AS zamanında, Kenan ilinden geldiler. Yusuf AS’ı kardeşleri satmışlardı. Köle olarak Mısır’a gitmişti ama, o mübarek güzel yüzüyle, o mübarek tatlı ahlâkıyla, hapse girmek pahasına kötülüklerden kaçınmasıyla...

Yusuf AS'da çok ibretler var. Yusuf AS hapse girmeyi tercih etti, günaha yanaşmadı. Günaha zorladılar:

“—Şu günahı işleyeceksin; bak elimizden kurtulamazsan, çok güzelsin, sana dayanamıyoruz...” vs. dediler.

رَبِّ السِّجْنِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ

(يوسف: ٣٣)

(*Rabbi's-sicnü ehabbü ileyye mimmâ yed'ünenî ileyh*) “Bu gözü dönmüş kadınların tekliflerine uymaktansa, yâ Rabbi, hapse girmem benim için daha iyidir.” dedi hapsi tercih etti, hapse girdi. (Yusuf, 12/33)

Senelerce kaldı hapiste haksız yere... Haksız yere hapse girdi, namusunu koruduğu için hapse girdi. Namussuzluk yapmadığı için, iffetsizlik yapmadığı için hapse girdi. Ama sonradan... Tabii peygamber, asil oğlu, asil oğlu asil... Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde böyle buyuruyor:³

إِنَّ الْكَرِيمَ بْنَ الْكَرِيمِ بْنِ الْكَرِيمِ
يُوسُفُ بْنُ يَعْقُوبَ بْنِ إِسْحَاقَ بْنِ إِبْرَاهِيمَ

(ت. حم. طس. ع. عن أبي هريرة)

³ Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.293, no:3116; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.416, no:9369; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.212, no:605; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.116, no:2657; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.338, no:5932; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.369, no:11254; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.X, s.272; Ebû Hüreyre RA'dan.

(*Inne'l-kerîme'bne'l-kerîmi'bni'l-kerîmi'bni'l-kerîm, yûsufü'bnü ya'kûbe'bni ishàka'bni İbrâhîm.*) *Salla'llàhu aleyhim ecmaîn.* “İbrâhim AS'ın oğlu İshak AS'ın oğlu Ya'kub AS'ın oğlu Yusuf AS, kerîm oğlu kerîm oğlu kerîm oğlu kerîmdir.”

Peygamberlik verilmişti ona. O güzel ahlâkıyla zindandaki insanları hayran bırakmıştı. Onlar sevdiler. Baktılar sözleri hikmetli, teklifleri çok güzel, irşadları pırıl pırıl; her şeye hayran kaldılar. Hapisten çıkanlar, sonradan Yusuf AS'ı hatırladılar, neticede firavuna söylediler.

Firavun kelimesini de biraz izah edeyim. Firavun, firavun, firavun... Bir çok firavun var. Çünkü, Mısır'ın hükümdarlarının lakabı *firavun*. Bizans hükümdarlarının lakabı *kayser*, Habeş hükümdarlarının lakabı *necâşî*. Yâni, *necâşî* özel isim değil, lakap; kral demek, *king* demek diyelim. İran hükümdarlarının lakabı da *kisrâ*; yâni *hüsrev* demek; o da büyük hükümdar demek. Bunlar lakap, isim değil. Firavun acaba hangi firavun, hangi isimdeki firavun demek lâzım yâni.

Şimdi Yusuf AS'ın zamanındaki firavun ile, Mûsâ AS'ın zamanı arasında asırlar geçmiş. Altı-yedi asır geçmişti kitapların yazdığına göre. Adamlar başka... Yâni firavun dediği zaman, Yusuf AS'ın zamanındaki firavun başka, Mûsâ AS'ın zamanındaki başka. İsimleri yazılmış kitaplara...

Yusuf AS'ı çağırды, hapisten çıkarttı. Niye hapse düştüğünü anladı, haksızlığa uğradığını anladı, yanına vezir yaptı.

اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ

(يوسف: ٥٥)

(*lc'alnî alâ hazâini'l-ard*) “[Beni ülkenin hazinelerine tayin et!] (*Innî hafîzun alîm*) Yerin mahsûlâtı, toprak mahsulleri konusunda ben bilgiliyim.” (Yusuf, 12/55) dedi Yusuf AS.

Onu tarım bakanı yaptı hükümdar, çok da memnun oldu. O da dirayetle idare etti, Mısır'ın işlerini çekti, çevirdi.

Daha sonra, babası Ya'kub AS'ı ve kendisine kötülük yapmış olan kardeşlerini getirdi, onlara iyilik yaptı; yerleştiler Mısır'a... Onların yerleşmeleri o zaman oldu. Tabii bir bakanın yakınları olarak yerleştiler, çoğaldılar, kocaman bir kavim oldular. Mısır'da yaşayan Benî İsrâil topluluğu, şimdiki tabirle bir koloni oluşturdular.

Şimdi Mûsâ AS'ın zamanından önceki, doğmazdan biraz önceki Firavun bir rüya görür ki; Kudüs'ten bir ateş çıkıyor Mısır'daki yerli Mısırlıların, yâni Kıptîlerin evlerini yakıyor ama, İsrâילוğulları'nın evlerini yakmıyor. Neden?.. Peygambere iman etmiş, mü'min insanlar, Allah'a ibadet eden insanlar. Ötekiler Firavun'a, başka putlara tapıyorlar. Çeşitli putların isimleri var, kimisi köpek başlı, kimisi kartal başlı...

Mısır havayollarının işaretleri, uçaklarının kuyruğundaki resim de öyle bir kuş resmi değil, o *Horus* isimli eski Mısır tanrısının kafası o... Bilmeyen onu bir kuş başı sanıyor. Değil, bir tanrı kuş kafası o, yâni doğru değil aslında...

Kimisinin başı köpek şeklindeydi. Ölüm tanrısı köpek şeklindeydi; insan vücutlu, köpek kafalı... Bir timsah tanrıları vardı.

Biz Nil'e böyle bir gezi düzenlemiştik. Üç gece Nil'de gemide seyahat ettik. Yüzen, dört yıldızlı bir oteldi. Orada bir şehre uğradık. Kocaman bir tapınak gördük. Mahsustan duvarın tepesine kadar çıktık, ayaklarımızın altında ezdik duvarlarını... O timsah tanrılarının tapınağıymış. Ezdik onları. Bize aşağıdan,

“—Taşların üzerine çıkmayın!” diye bağıldılar.

Yâni, timsah tanrısı. Öyle saçma şey mi olur. Basit bir mahlûk. İşte yerli Mısırlılar, Kıptîler böyle putlara tapıyordu. Ötekiler, Allah'ın varlığına, birliğine inanmış, peygambere tâbi olmuş kimselerdi.

Firavun rüyasında Kıptîlerin evlerinin yandığını, onların evlerinin yanmadığını gördü. Topladı akıl danışacağı kimseleri:

“—Ben böyle bir rüya gördüm, çok korktum, nedir bu?..” dedi. Dediler ki:

“—Bu şunu gösteriyor ki; Kudüs kökenli bir kişi çıkacak, Mısır'daki Mısırlıların saltanatını yıkacak, evlerini mahvedecek.” dediler.

“—Yâ, öyle mi? O zaman bütün bu oradan gelen ahalinin erkek çocuklarını kesin, yapamasın bu işi!” diye bir kesme kararı aldılar.

Doğan çocukları parçalıyorlardı, kesiyorlardı. Tarihte bir korkunç sayfa... Tarihin hiç bir devrinde zâlimler eksik olmamış. Her devirde böyle korkunç cinayetler işlenmiş. Şimdi Sırpların zavallı Arnavut kardeşlerimize yaptıkları gibi, Boşnak kardeşlerimize yaptıkları gibi... Kâfirlerin Kafkasya'daki, bilmem daha başka diyarlardaki zulümleri gibi...

Doğan çocukları öldürüyorlar. Mâsum, suçsuz, bîçâre, savunmasız çocuğu alıyor annesinden, kesiyor. (*Yüzebbihu*) *Zebbaha-yüzebbihu-tezbih* ne demek?.. *Zebaha* kesmek demek zâten. *Zebbaha* niye böyle tef'il babından geliyor?.. Çok kesmek demek.

Meselâ, *katele* öldürdü demek Arapça'da; *kattale-taktîlen*, çok öldürmek demek. Aşırı, mübalağalı. Çok kesiyorlardı, çocukları doğrayıp doğrayıp gidiyorlardı. Firavun'un firavunluğu, zâlimliğinin dillere destan olması, kötü şöhreti boşuna değil...

Bunların çocuklarını kesiyordu, sadece kadınlar kalıyorlardı. Kadınlar kalınca ne olacak tabii himayesiz oluyor, bakımsız oluyor. Zavallılar, kim bilir neler çektiler o devirdeki o mü'mincikler...

“Bunlardan, bu azabdan sizi ben kurtarmıştım, ey Benî İsrâil hatırlasanıza!.. (*Ve fî zâliküm belâün min rabbiküm azîm*) Bu işin böyle olmasında, Rabbinizden sizin için büyük belâ vardır.”

Şimdi bu *belâ-yebli-belâen*, bir ilginç kelimedir Arapça'da; bir şeyin ne olduğunu anlamak için yoklamak, imtihan etmek mânâsına gelir. Tabii imtihan nasıl olur?.. “Bir insanın imanı var mı? Allah'ın kaderinin hükmüne rızası var mı?..” diye, Allah bir olay gönderir başına, imtihan eder. Zenginlik verir, bakalım hayrâtını yapacak mı?.. Fakirlik verir; bakalım sabredecek mi, yoksa hırsızlığa mı sapacak?.. Bilmem kuvvet verir; kuvvetini zulme mi kullanacak?.. Zaaf verir, zayıflık verir; bakalım zayıflığını anlayıp, Rabbine yönelip ondan yardım isteyecek mi?.. Hastalık verir, şifanın Allah'tan olduğunu bilip Allah'a yalvaracak mı?..

Bunların hepsi imtihandır. Yâni *ihtival* diyorlar. *Ihtival* Arapça'da ne demek? Haberini almak, işin mahiyetini anlamak demek. Yâni bu *belâ* demek, *ihtival* demek, nimet mânâsına da gelir bu yüzden... Çünkü imtihan sorusu demek, yâni netice itibariyle ne olduğunu anlamak için başa getirilmiş bir olay demek. Başa getirilen olay, demin saydığım gibi hastalık da olur, servet de olur; iyilik de olur, kötülük de olur... Onun için belâ, başına hayır gelmek mânâsına da gelebilir, başına şer gelmek mânâsına da gelebilir.

(*Belâun min rabbiküm azîm*) “Sizin Rabbinizden muazzam bir belâ idi bu. Bunda sizin için muazzam bir belâ vardı.” demek, acaba ne demek?..

Bazı alimler, nimet demişler. (*Ve kâle mücâhid hâkezâ kâle nimetün*) Mücâhid de, aynı şekilde,

“Bu büyük bir nimettir.” demiş. Neden? Çünkü Firavun’un azabından kurtuldular. Nimet işte...

Bazıları da, “Orada çocuklar kesiliyorlardı, öldürülüyorlardı. Onun için şer ile bir imtihan, bir musibet mânâsına gelir.” demişler. Çünkü belâ kelimesi, her ikisi için de geçebilen bir kelime.

Sonra tabii imtihanı başardılar mı?.. İsrâiloğulları, imtihan oldular. Nasıl imtihan oldular, kasıt hangisi?.. Ya Firavun’dan kurtulmaları nimeti, ya da Firavun’un onların çocuklarını kesmesi belâsı, musibeti... Bundan kurtuldular. Her hâl ü kârda burada Rablerinden büyük bir olay var... “Bunu hatırlayın. Allah size azab da verebiliyor; azab varken azabı da kaldırabiliyor, kurtarabiliyor sizi... Onun için kâfirlik etmeyin, mü’min olun!” demek. Yâni bu ayet-i kerimedeki denilmek istenen bu.

c. Mûsâ AS’ın Kesilmekten Kurtulması

Çocuklar kesilirken, kesilip dururken, o zaman daha Mûsâ AS hayatta değildi. Mûsâ AS’ı Allah kesilmekten kurtardı. Çünkü insanlar ne kadar tedbir alırsa alsın, Allah’ın dediği olur.

Mûsâ AS dünyaya geldi. “Benim çocuğumu da Firavun’un adamları gelecek, alacak, kesecekler.” diye, anasının korkudan yüreği ağzına geliyordu. Rüya gördü:

“—Korkma! Sen bu çocuğunu bir sandığın içine koy, Nil’e bırak! Biz sana bu çocuğu, tekrar geriye iade edeceğiz.” diye rüyasında kendisine bildirildi.

Anası, yeni doğan Mûsâ AS'ı söylenildiği üzere, su almayan bir kabın içine koyup, Nil'e bıraktı. Çocuk gidiyor suyun üstünde... Yâni akan bir nehre çocuğu, ağlayan bir bebeği bırakırsanız ne olur?.. Hangi anne bırakır? Bırakılmaz ama, bırakmazsa Firavun'un askerleri gelecek, öldürecek. Rüyada gördü: "Korkma, biz sana çocuğu geri iade edeceğiz.

إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكَ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ

(القصص: ٧)

(*Innâ râddûhu ileyki ve câilûhu mine'l-mürselîn*) "Hem onu sana geri göndereceğiz, hem de onu peygamber yapacağız." diye anasına bildirdi Cenâb-ı Hak Teâlâ Hazretleri. (Kasas, 28/7)

O da çocuğu kaba koydu, Nil'e bıraktı. Ama kız kardeşine de dedi ki:

"—Şu çocuğun sular tarafından nereye doğru götürüldüğünü, sen uzaktan uzağa takip et bakalım!" dedi.

Bir taraftan da merak ediyor, ne olacak diye. Sonra ne oldu?.. Bu suyun üzerinde, Firavun'un Nil sahilindeki sarayının önünden geçerken, Firavun'un hanımı bunu gördü:

"—Aman, şunu alalım, nedir bu?" dedi.

Çocuk ağlıyordu. Suya girdiler adamları... Getirdiler ki bir güzel, tatlı bebek... Mûsâ AS yâni. Küçücük bebek, ınga diyor belki, ağlıyor, sevimli, yanakları nasıl kim bilir.

Firavun'un da çoluk çocuğu yok... Hanımıyla evlenmiş ama, çoluk çocuğu yok.

“—Haydi bunu evlat edinelim!” dedi hanımı.

عَسَىٰ أَن يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا

(القصص: ٩)

(*Asâ en yenfeanâ ev nettahizehû veledâ*)

“Belki büyüünce bize faydası olur. Biz bunu çok seversek evlât ediniriz.” (Kasas, 28/9) filân dedi.

Böylece bir kere, suda boğulmaktan Allah onu kurtardı. Saltanatı yıkılmasın diye, yahudi çocuklarını kestiren Firavun'un eline teslim ettirdi. Karısının şefkatiyle, ricâsıyla kestirtmedi. Firavun'un sarayında büyümeye başladı Mûsâ AS...

Ondan sonra da, hiç kimsenin sütünü almadı, memesini emmedi o küçük çocuk.

“—Ne yapacağız, aman bebek de çok güzel, aç da kalıyor, çok da ağlıyor bir çare bulalım!” derken, dediler ki:

“—Böyle bir aile var, ona götürelim, bakalım; belki onu emer.” filân dediler.

Gittiler Mûsâ AS'ın annesine... Onun da göğüsleri süt dolu, çocuğu da gitmiş. Ona getirdiler, asıl annesinin sütünü aldı Mûsâ AS. Böylece Allah, rüyada vaad ettiğini hakikatte gösterdi Mûsâ AS'ın annesine... Mûsâ AS tekrar annesinin kucağına geldi. Ama sarayda büyüyor. Annesinin sütünü emiyor, Firavun'un sarayında büyüyor.

İşte böyle bir ilginç ikram, ibretli olaylar dizisi Mûsâ AS'ın hayatı; dünyaya gelişi, ölümden kurtuluşu, yetişmesi ve diğer olaylar... Bunları hatırlatıyor. Bunlar hep birer nimet, ya da, “İşte böyle belâlardan musibetlerden Allah sizi kurtardı, şükredin, emrini tutun!” diye bir ikaz. 49. ayet-i kerime bu.

d. Firavun'un Suda Boğulması

Sonra ne oldu?.. Bundan sonraki ayet-i kerimede de buyruluyor ki, 50. ayet-i kerimede:

وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ
فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ

(البقرة: ٥٠)

(*Ve iz feraknâ bikümü'l-bahra feenceynâküm ve aġraknâ âle fir'avne ve entüm tenzurûn.*)
(Bakara, 2/50)

Bu ayet-i kerimede Rabbimiz, bir başka ibretli olayı hatırlatıyor İsrâiloğulları'na. Buyuruyor ki:

“Sizin için denizi şöyle ayırmıştık ve sizi kurtarmıştık, Firavun taifesini, Âl-i Fir'avn'ı sulara gark etmiş, boğmuştuk; (*ve entüm tenzurûn*) siz kenarda bakıp duruyorken... Hani o olayı da hatırlayın bakalım! O da az bir, unutulacak bir olay mı? Ne kadar mühim bir olaydı, onu da hatırlayın bakalım!” buyuruyor Cenâb-ı Hak.

Bu olay ne idi?.. Biliyorsunuz, Mûsâ AS Firavun'un sarayında büyüdü. Büyüdükten sonra, şehirdeki iki kişinin kavgası esnasında, onları ayırayım derken, bir yumruk vurdu bir tanesine biraz sertçe... O da küt yere düştü, öldü. Firavun'un aşçısı olduğu rivayet ediliyor, saraydan bir adam. Ötekisini zorluyordu, ayırmak istedi. Mûsâ AS'ı yardıma çağırdı berikisi. O da İsrâiloğulları'ndan bir kimse olduğundan, gitti yardım etmeğe... Bırak filan derken, bir yumruk vurdu Mûsâ AS; adam yere düştü, öldü. Kaçtı Mûsâ AS...

Sonra, birisi geldi, onu öldürmek istediklerini söyledi:

يَا مُوسَى إِنَّ الْمَلَائِئَةَ يَأْتِمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ

فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ مِنَ النَّاصِحِينَ

(القصاص: ٢٠)

(*Yâ mûsâ inne'l-melee ye'temirûne bike li-yaktülûke*) “Yâ Mûsâ, ileri gelenler seni nasıl öldüreceklerini, nasıl yakalayacaklarını düşünüyorlar; (*fahruc*) artık bu beldede durma, çık! (*Innî leke mine'n-nâsîhîn*) Ben sana samimi bakımdan söylüyorum.” dedi. (Kasas, 28/20)

Mûsâ AS da Mısır'ı terk etti. Şöyle Suriye taraflarına gitti, kaçtı yâni oradan. İstemedен olmuş bir şeydi, ayırmak isterken elinden bir kaza çıkmıştı. Allah'ın takdiri... Allah kaçırıyor yâni Firavun'un yanından. İşin esrarı, perdenin arkası öyle...

Oradan giderken, Kenan diyarına geldi. Orada Şuayb AS'ın diyarına geldi. Yollarda seyahat etmiş, terlemiş, yorulmuş bir insan. Baktı ki orada, bir subaşında çobanlar sürülerini getiriyorlar, suluyorlar, gidiyorlar. Kenarda iki tane kızcağz, efendi efendi duruyorlar.

“—İstediğiniz nedir, niye burada bekleyorsunuz?” dedi Mûsâ AS. Yâni, acıdı onların kenarda boynu bükük durmasına. “Ne arıyorsunuz burada, ne istiyorsunuz?” dedi.

Dediler ki:

“—Bizim de koyunlarımız var, biz de onları sulayacağız ama, bu çobanların hepsi sulamadan, biz yanaşamıyoruz bunların yanına.

وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ

(القصاص: ٢٣)

(*Ve ebûnâ şeyhun kebîr*) Babamız da çok ihtiyar.” dediler. (Kasas, 28/23) Bunlar maceranın Kur'an-ı Kerim'de bildirilen tarafları, ipuçları.

“İşte biz böyle bekliyoruz.” deyince; Mûsâ AS güçlü kuvvetli, kibar, iş bilir insan, becerikli bir insan. Koyunlarını sulayıverdi. Sürü çabucak gitti.

Babaları sordu:

“—Her gün bu kadar erken gelemiyordunuz, ne oldu?”

“—Bir mübarek zât, kibar bir insan, iyilik sever bir kişi bize yardım ediverdi. Çabuk sulayıverdi koyunlarımızı...” deyince;

“—Çağırın onu!” dedi.

Mûsâ AS böylece geldi Şuayb AS’ın karşısına.

“—Nedir? Neyin nesisin?” filan deyince, o da anlattı “Hal böyle oldu.” diye.

نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

(القصاص: ٢٥)

(*Necevte mine’l-kavmi’z-zâlimîn*) “Zalim bir kavimden kurtarmış Allah seni, iyi olmuş.” dedi, teselli etti. (Kasas: 28/25)

O da mübarek bir zât, çünkü o da yine peygamber. Allah karşılaştırıyor, yâni birisini birisine sevk ettiriyor. Kaderin cilvesi bunlar, yâni kader. Kaderin sevki ile karşılaştırıyor. Sonra kızlardan birisi dedi ki:

“—Baba bu güçlü, kudretli, becerikli bir insan... Hayatını sürdürecektir, gidecek bir yeri yok, bir başka işi yok! Çalışsın bu, bize yardımcı olsun!” dedi.

O da çağırdı Mûsâ AS’ı:

“—Ben kızlarımdan birisini seninle evlendirmek istiyorum, mehir olarak sekiz yıl hizmet etmek şartıyla... Yâni, evlenirken paran yok, pulun yok, anlaşılıyor. Sekiz yıl hizmet etmek şartıyla, bunlardan biriyle evlendirmek istiyorum. On yıl olursa, daha iyi olur.” dedi.

Yâni, “Dur bakalım sekiz mi olur, on mu olur o benim keyfime kalsın, ihtiyarıma kalsın.” dedi.

Kabul etti Mûsâ AS, Şuayb AS’ın yanında kaldı. Şuayb AS’ın kızıyla evlendi. Böylece yer yurt bulmuş oldu. Mübarek bir insanın yanında kalmış oldu. Kim bilir onunla ne sohbetler oldu, neler neler öğrendi.

Sonra şartlar müsaitleşince, bebek bekliyordu hanımı, hanımını da alıp Mısır’a doğru giderken, yolda karanlıkta hanımı tam doğum sancısına tutulmuşken, bir ışık gördü. “Dur ben şuradan ateş bulayım, yardım isteyeyim!” diye ışığın yanına gittiği zaman, Cenâb-ı Mevlâ’nın vahyi ile muhatap oldu. İşte peygamberlik geldi kendisine...

Ondan sonra Allah-u Teâlâ Hazretleri onu, kendisinden yaşça büyük olan Harun ağabeyiyle beraber, Mısır’a gitmekle görevlendirdi:

“—Firavun’a gidin, imana gelmesini söyleyin!” dedi.

Mûsâ AS, Allah’ın bu vazifelendirmesi üzerine, geldi Mısır’a.

Ağabeyi Hârûn AS beraber Firavun’a karşı çıktılar.

Düşünün... Bunlar böyle tarihte kısa cümlelerle söylenen hikâyeye olduğu zaman, önemi anlaşılmaz. Yâni siz, zamanımızdaki zalim idarecileri düşünün! Allah size bir görev veriyor:

“—Gidin řu zàlime, bıraksın bu zulmü diye söyleyin!” dese, yâni Allah’ın söylediğini yapması lâzım her kulun ama, ne kadar zor bir görev...

Hem Firavun diyor ki:

“—Yeri, göğü ben yarattım. Bu Mısır mülkü benim, altımdan akan řu ırmaklar benim. Bana tapacaksınız, benden gayrı tanrı tanımayın!” diyor.

Tanrılık davasına kalkışmış bir zàlim.

“—Ona gideceksin. ‘Sen tanrı manrı değilsin, bir aciz, nâçiz beşersin. Bırak bu tanrılık davasını da, imana gel, Allah’a kulluk et!’ diyeceksin.” diyor Allah...

Tabii gittiler, o vazifeyi yaptılar. Nice zamanlarda Allah, nice mucizeler ihsân etti Mûsâ AS’a. Nice olağanüstü olayları gördüler, Mûsâ AS’ın hak peygamber olduğunu anladılar. Hatta, başları sıkıştığı zaman Mûsâ AS’a gidiyorlardı:

“—Rabbine dua et de başımızdan bu gelmiş olan řu belâyı, bu belâyı kaldırsın!” diye dua istiyorlardı.

Dua ediyordu, o belâlar kalkıyordu. Mûsâ AS’ın hak peygamber olduğunu anlamaları lâzım gelirken, yine de iman etmiyorlardı.

Sonuç itibariyle ne oldu?.. Dayanılmaz bir durum oldu. Mûsâ AS’a Allah emretti:

“—Sana inananları al, bir an önce Mısır’dan çıkın!” diye.

Onlar da sessizce hazırlandılar, gizlice şehirden çıktılar. Gidecekler artık, her halde diyar-ı Kenan'a, babalarının, dedelerinin yurtlarına gidecekler.

Ama Firavun bunları duyunca, ordusunu hemen acele hazırlattı. Silahlarını kuşandılar, atlarına bindiler, peşlerine düştüler. Mûsâ AS'ın ve mü'minlerinin, ona iman etmiş insanların peşine düştüler. Kovalamaya başladılar, bir kovalamaca başladı. Heyecanlı bir macera ama, yakalanırlarsa ölecekler. Ötekiler öldürmeye koşturuyorlar, berikiler de ölümden kaçıyorlar.

Yâni, bu Sırlarla Arnavutların hali gibi. Karlı dağlardan aşır, o hastaları naylondan sedyelere koyup, sopanın bir ucu buzda, çekerek taşımağa çalışıyorlar. Televizyonlarda ne acı şeyler görüyoruz.

Böyle kaçıyorlardı, karşılarına Kızıldeniz geldi. Kızıldeniz'in kenarına kadar geldiler. Bir de geriye baktılar ki, tozu dumana katarak Firavun ve ordusu geliyor.

قَالَ أَصْحَابُ مُوسَىٰ إِنَّآ لَمُدْرَكُونَ

(الشعراء: ٦١)

(Kâle ashâbu mûsâ innâ lemüdreku) “Mûsâ AS'ın yanındaki mü'minler, yâni ashabı dediler ki: Eyvah yakalanacağız!” (Şuarâ, 26/61)

Önlerinde deniz, geçemiyorlar. Vasıta yok, bir şey yok... Arkalarında da düşman tozu dumana

katarak, hınçla, hırsla; “Bunlar kaçtılar, bunlara aman vermeyelim!” diye geliyorlar. “Koman, vurun, vurun!” dedikleri gibi tarihi romanlarda, öldürecekler, ölüm var.

“—Eyvah yakalanacağız, öleceğiz!” dediler.

Ama Mûsâ AS’ın Kur’an-ı Kerim’de bildirilen sözü çok ilginç.

Ne diyor:

قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ

(الشعراء: ٦٢)

(*Kàle kellâ*) “Hayır, asla! (*Inne maiye rabbi seyehdîn.*) Rabbim bizim yanımızda, bizimle beraber, o bize yardım edecek!” dedi. (Şuarâ, 26/62)

İşte peygamberin hak peygamber olduğunun işareti. “Yardım edecek, Allah yardım edecek! Hayır yakalanmayacağız, Allah yardım edecek!” diyor. Allah’ın yardım edeceğini biliyor ama, nasıl olacağını bilmiyor. Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurdu ki:

“—Şu asânı şu denize vur!”

Mûsâ AS denize asâsını vurunca, on iki tane bulvar gibi yol açıldı. İsrâiloğulları on iki kabileydi. Mûsâ AS her kabileye:

“—Girin yollara!” dedi.

İki tarafta sular var. Bu yollara girdiler, Kızıldeniz’i geçmeye başladılar. Kızıldeniz veya Allah bilir artık... Kızıldeniz diyor, tefsir kitapları.

Geçtiler, geçtiler, geçtiler, karşı sahile vardılar. Karşı sahile varacakları sırada, Firavun ve askerleri de arkadan bu tarafa yetiştiler. Baktılar, deniz açılmış, yol olmuş. On iki tane yol, kaçıyor yahudiler... Onlar da koşturarak peşlerine takıldılar. Kupkuru bir yol, yâni vıcık vıcık çamur değil... Onlar da yoldan geçerken, öbür taraftan Benî İsrâil'in tamamı suyun olduğu yerden kenara çıkınca; Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne dua etti Mûsâ AS. Allah'ın va'diyle, emriyle, takdiriyle, sular tekrar yol olan yerlere hücum ettiler. Firavun ve ordusu denizin içinde, dalgaların arasında kaldı.

Nasıl oldu bu olay? Yâni bir rivayet mi, söylenti mi?.. Hayır! (*Ve entüm tenzurûn.*) “Siz bakıp duruyordunuz manzaraya...” Görüyordunuz adamların nasıl dalgalarla boğuştuğunu... Nasıl arkanızdan gelirken denizin kapandığını görüp duruyordunuz. Dedelerinizin çektiği o heyecanı hatırlayın! O heyecanınıza rağmen, nasıl kurtulmuşunuz oradan?” diye, bu nimetini Rabbimiz Tebâreke ve Teâlâ Hazretleri onlara hatırlatıyor ki, nimetleri hatırlayıp da şükretsizler, kâfir olmasınlar...

Feraka; fark ettirmek, yâni ayırmak demek. Hatta eskiden, saçlı insanlar saçlarını ortadan ayırırlardı. Şimdi başka türlü ayırmalar oluyor. Meselâ, ben arkaya doğru tarıyorum, hiç ayırma yok benim saçımda meselâ. Ama hanımlar orta yerden ayırırlar, bir taraf oraya, bir taraf oraya örgü örerler filan. İşte buna saçın farkı derler, yâni ayırımı demek. Bir o tarafa, bir o tarafa ayırılıyor.

(*Feraknâ bikümü'l-bahra*) “Sizin için denizi böyle ikiye ayırmıştık.” Saç ayrıldığı zaman, saçın böyle ayrı olduğu, yâni ayırım yeri belli olur ya; onun gibi denizi de sizin için ayırmıştık ey İsrâiloğulları! (*Feenceynâküm*) “Sizin hepinizi kurtarmıştık. (*Ve ağraknâ âle fir'avne*) Firavun ve avanesini de, (*ve entüm tenzurûn.*) siz bakıp dururken, sizin gözünüzün önünde nasıl suya gark etmiştik? Nasıl boğulmuşlardı?..” Onları hatırlayın!..

“Mü'min olduğunuz zaman, peygambere uyduğunuz zaman, Rabbiniz sizi tehlikelerden kurtarıyor, düşmanlarınızı mahvediyor. Bak bunu hatırlayın!” diye bu ayet-i kerimede onu da hatırlatıyor.

Tabii, her halde bundan sonraki ayetleri, bundan sonraki haftada sağ olursak, Allah fırsat verirse, sağlık, afiyet, emân verirse, o zaman anlatırız. Bu da bir nimet... Önümüzdeki haftaki ayetlerde anlatacağım da başka nimetler. “Bir de şöyle olmuştu.” diye, başka nimetleri de Cenâb-ı Mevlâ hatırlatıyor İsrâiloğulları'na. Hatırlatıyor, hatırlatıyor, hatırlatıyor ki, iman etsinler diye...

Allah-u Teâlâ Hazretleri tabii bütün kullarına, tâ ilk insan Adem Atamız AS'dan bu zamana kadar, gerçekleri gösteriyor. Gerçekleri herkes duyuyor, görüyor. Firavunlar da duyuyor, Nemrutlar da duyuyor. Çünkü, onların karşısına da, mucize ile te'yid edilmiş peygamberler çıkartıyor Allah-u Teâlâ Hazretleri. Yâni, en kâfire en büyük delil, en azılısına en kuvvetli cevap...

Cenâb-ı Mevlâ, herkese hakkı göstermek için böyle peygamberler gönderiyor. Rabbimiz Erhamü'r-râhimîn, merhametlilerin en merhametlisi olduğundan, kullar azâba uğramasınlar, yanlışlık yapıp da ceza çekmesinler diye irşad için, ikaz için, tebliğ için, uyansınlar diye, uyarılsınlar diye; yanlış bırıaksınlar, doğru yola gelsinler diye, her zaman vesileler ihsân ediyor.

Hiç unutmuyorum, Muhammed Ali kardeşimiz Amerika'da yumruk müsâbakası yapıyor, dünya birinciliği için... Herkes televizyonun başında seyrediyor, işte o birincilik karşılaşması yapılacak. Yendi Muhammed Ali... Bir yumruk vurdu, devirdi, dünya birincisi oldu. Ama o zaman, müslüman olduğu için kendisi: “—İslâm haktır, Allah'tan başka ilâh yoktur, Allah en büyüktür...” dedi, her sözü söyledi.

E bu maçı... Maç demeyecektik; karşılaşma... Yabancı kelime kullanmak yok, yasak! Bu karşılaşmayı herkes seyrediyordu, herkes de İslâm'ı duydu. Allah'ın en büyük olduğunu duydu, hak yolun İslâm olduğunu duydu. Çünkü herkes televizyonunun başındaydı.

Sıinalgı, ünalgı... Özbekçe'de, Kazakça'da bu televizyonun, radyonun Türkçe'sini aramışlar, böyle demişler. *Ünalgı*; yâni ses alan cihaz, yâni radyo. *Sıinalgı*; yâni şekilleri alan. Görüntüleri alan cihaza da televizyon demiyorlar da, ona da *sıinalgı* demişler. Biz daha diyemedik. Bazı kelimeler düşünelim, ne diyelim, ne diyelim; Ak-Radyo yerine Ak-Ünaldı diyemedik.

Bir müsabaka açalım da, artık kardeşlerimiz radyo yerine, televizyon yerine bir isim koysunlar diye düşündük ama, olmadı. Çünkü çeşit çeşit mâniler var.

Arap şairlerinden birisi diyor ki:

لِكُلِّ شَيْءٍ مَّانِعٌ

وَلِلْعِلْمِ مَوَانِعٌ

Li-küllü şey'in mâniun,

Ve li'l-ilmî mevâniun.

“Her şeyin bir mânisi vardır ama; ilme gelince, irfana gelince, hakka, hayra gelince mâniler vardır.” Ooo, ne kadar çok mâni çıkıyor. Bir sürü mâni çıkıyor.

Şeytanın bir çok oyunları var. Aziz ve muhterem izleyiciler ve dinleyiciler, şeytanın oyununa kanmayalım!.. Allah'ın buyruğunu tutalım, Allah'a kulluk edelim!

Bizi yaratan Allah... Kendi kendimize bir hayrımız yok. Hasta olursak, cihanın doktorları bir araya gelse çare bulamıyorlar. “Ne yapalım ilaç kâr etmedi, öldü.” diyorlar. Varlığımız ondan, rızığımız ondan, hayatımız, sıhhatimiz ondan, aklımız, fikrimiz ondan... Cenâb-ı Mevlâ'ya şükürümüzü güzel edâ edelim! Vazifemizi yapalım, istediği kul olalım, istediğini tutalım!..

Hak yol İslâm! Öteki yolların hepsi yanlış... O yollarda yürüyenlerin hepsi, ömrünün sonunda yanlışlığını anlayacak, hatasını anlayacak,

zararını görecek, saçını başını yolacak ama, iş işten geçmiş olacak.

Ağır ağır çıkacaklar bu merdivenlerden. Bir de dönüp bakacaklar ki, eteklerinde gümüş renkli bir yığın yaprak... Yâni yıllar geçmiş, yâni ömür bitmiş, iş işten geçmiş. “Aaah!..” diyeceler ve, bir zaman bakacaklar semâya ağlayarak...

Ahmed Hâşim’in şiirinden biraz değiştirerek söylersek: Ağlamak kâr etmez, yalvarmak yakarmak kâr etmez, gençlik bir insanın gözünün yaşına bakmadan gider, ömür biter, imtihan geçer. Sorular sorulup, cevaplama bittiğinde; güzel cevapları yazıp imtihanı geçenler, Rabbimizin affına erer, cennetiyle cemaliyle müşerref olur. Hatalı işler işleyenler, hatasını mutlaka bu dünyada anlarlar.

Firavun boğulurken ne dedi:

لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ
وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ

(يونس: ٩٠)

(*Lâ ilâhe ille'llezî âmenet bihî benû isrâîle ve ene mine'l- müslimîn.*) “Şu kovaladığım Benî İsrâil’in inandığı, Allah’tan başka ilâh olmadığına şimdi ben de söylüyorum, ikrar getiriyorum; *Lâ ilâhe illallah*, ben de müslümanlardım!” (Yunus, 10/90) dedi ama, o zaman faydası yok...

Tam ölüm zamanında, ye's anında zaten gözden perdeler kalkıyor. Herkes, ahirette nereye gideceğini Allah gösteriyor da görüyor. Cehenneme gidecekse, azab yerini görüyor. Cennete gidecekse safasını, safalı yeri görüyor; tebessüm ederek, bir gül bahçesine girercesine ruhunu teslim ediyor. Ötekisi de yüzü gözü kırışarak, buruşarak vücudundan çalı çekilir gibi ruhu çatur çatur çekilerek, alınarak, azab çekerek ölüyor.

Rabbimiz iyi müslüman olmayı nasib etsin... Mü'mince yaşamayı, rızasına uygun işler yapmayı nasib etsin...

Mü'minliğin bir faturası var tabii. Mü'min olunca insan dünyada bir takım imtihanlara uğrar. (*Belâun min rabbiküm azîm*) Büyük imtihanlar vardır. O imtihanlarda, imtihanları kazanmaya bakmak lâzım!.. Öyle Firavunlara falan aldanmamak lâzım, haktan dönmemek lâzım! Hakkı tutup kaldırmak, hakka hizmet etmek lâzım!..

Allah cümlemize o şerefleri ihsân eylesin... Allah hepinizden râzı olsun...

Aziz ve sevgili Ak-Sıinalgı izleyicileri, Ak-Ünalgı dinleyenleri, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!*..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

SERVER
Kürsü

11. 05. 1999 - AKRA

[Bütün TEFSİR DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)